

Op zondag 3 september gaf Montgomery opdracht, de Rijnbruggen van Arnhem tot Wezel te veroveren, diezelfde dag gelastte Eisenhower, die op 1 september het directe bevel over alle Geallieerde troepen van Montgomery had overgenomen, dat het Amerikaanse Eerste Leger bij Koblenz en het Derde bij Mannheim over de Rijn moest trekken, en op maandag 4 september formuleerde de Geallieerde opperbevelhebber de aanvalsdoelen nog ruimer: de *21st Army Group* moest bovendien het Ruhr-, de *12th Army Group* bovendien het Saargebied veroveren. Al die directieven waren gebaseerd op twee veronderstellingen: dat de Duitsers er niet in zouden slagen, ergens in het westen een nieuw afweerfront op te bouwen, en dat de Geallieerden over voldoende aanvoer beschikten om zich zo ver voorwaarts te wagen.

Beide veronderstellingen waren onjuist.

Dát zij onjuist waren, zullen wij in de aanhef van hoofdstuk 5 in bijzonderheden weergeven. Daarvoor is het hier niet de plaats. De gebeurtenissen namelijk die zowel in bezet Nederland als in Londen de aanloop vormden tot 'Dolle Dinsdag' (5 september), en met name ook de gebeurtenissen op 'Dolle Dinsdag' zelf, hadden met de realiteit van de Duitse militaire verdedigingsmaatregelen en de Geallieerde aanvoermoeilijkheden niets te maken. In die gebeurtenissen (de beschrijving ervan zal een deel van de volgende drie hoofdstukken vullen) kwam veeleer, ja uitsluitend, een optimisme tot uitbarsting dat volledig gewettigd leek te zijn door het stormachtig verloop van het Geallieerde offensief: 25 augustus Parijs bevrijd, 3 september Brussel, 4 september Antwerpen – wie en wat kon die zegevierende Geallieerde opmars nog stuiten? Ja, het gehele beeld dat de tweede wereldoorlog in Europa bood, leek in luttele weken volledig getransformeerd. Finland, Roemenië en Bulgarije hadden zich van Duitsland losgemaakt, Hongarije was bezig hetzelfde te doen, in Slowakije was een grote opstand uitgebroken. Het Rode Leger had de *Heeresgruppe Nord* afgesneden, de *Heeresgruppe Mitte* vrijwel vernietigd, de *Heeresgruppe Süd* uiteengeslagen. De Russen waren in Polen al over de Weichsel en hadden in Roemenië de aardolievelden van Ploësti veroverd. Maar wat in Frankrijk gebeurd was, had, menen wij, op de Geallieerde wereld en op de volkeren van bezet West-Europa een nog diepere indruk gemaakt: toen in Normandië eenmaal de Duitse dam was bezweken, leek het of de Geallieerde vloed ongehinderd tot aan en over de grens van Duitsland zou spoelen. Zou nu niet ook de massa van het Duitse volk beseffen dat de oorlog definitief verloren was? En hoe kon Hitler bij alle tegenstellingen die er kennelijk in Duitsland bestonden (hoe was anders de aanslag van de 20ste juli te verklaren),